

Моніторинг якості вищої освіти: досвід роботи, інновації, проблеми

Збірник тез за матеріалами
I Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

01–08 ГРУДНЯ 2012 р.

Ірпінь
2013

УДК 378.1(477)(063)
ББК 74.9(4Укр)я431
М 77

*Рекомендовано до друку вченою радою
обліково-економічного факультету Національного університету ДПС України
(Протокол від 15.12.2012 р. № 4)*

Рецензенти:

Куценко В.І., д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу суспільних проблем сталого розвитку ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»;

Тарапатова Н.М., к.соц.н., доцент кафедри психології та соціології Національного університету ДПС України.

М 77 Моніторинг якості вищої освіти: досвід роботи, інновації, проблеми: збірник тез за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2013. – 312 с.

У збірнику представлені матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Моніторинг якості вищої освіти: досвід роботи, інновації, проблеми», що була проведена 01–08 грудня 2012 р. у Національному університеті ДПС України.

Мета даної конференції – наукове і практичне осмислення питань удосконалення вищої освіти, освітніх технологій, здійснення обміну практичним і теоретичним досвідом побудови системи моніторингу вищої освіти, обговорення методології побудови університетських рейтингів, підвищення якості підготовки фахівців у ВНЗ, підвищення ролі вищих навчальних закладів у формуванні інноваційної освітньої сфери.

Видання адресоване управлінському апарату ВНЗ, науково-педагогічним працівникам, студентам і всім, хто цікавиться проблемами вищої школи в Україні і за кордоном.

УДК 378.1(477)(063)
ББК 74.9(4Укр)я431

© Національний університет
ДПС України, 2013

ЗМІСТ

Передмова	4
------------------------	----------

Секція 1. Вища освіта в Україні і проблема оцінки її якості

Головач М. А.

Роль вищої освіти в соціально-економічному розвитку України	12
---	----

Горпинко М.Ю.

Модернізація системи освіти як чинник розвитку інноваційної економіки	16
---	----

Жерж Л.А

Якість освіти у вищих навчальних закладах України: роль та вимоги ринку праці	21
---	----

Заєць С.В.

Зміст та чинники якості освіти: погляд та самооцінка ВНЗ.....	27
---	----

Корінецький П.А.

Низька якість вищої освіти в Україні: причини та наслідки.....	36
--	----

Коротчук К.В.

Зовнішнє незалежне оцінювання в Україні: проблеми відбору абітурієнтів	43
--	----

Краснова Т.Д.

Проблеми оцінювання якості вищої освіти в Україні	49
---	----

Литвин Д.Л.,

Подолух Х.А.

Невідповідність кількості випускників вищих навчальних закладів України потребам економіки	56
--	----

Лобур П.П.

Забезпечення якості вищої освіти в Україні в контексті європейської інтеграції	62
--	----

Мунтіян Н.М.

Стан та напрями розвитку вищої освіти в Україні.....	66
--	----

Кравченко В.В.,

Заєць С.В.

Рейтинг національного університету ДПС України у базі
даних Webometrics: стан, перспективи зростання 269

Моросюк О.А.

Рейтинги ВНЗ України: можливість та перспективи
входження в європейський освітній простір 274

Орос Г.В.

Сучасний стан рейтингового оцінювання
якості освіти України 279

Остапенко Я.О.

Оцінка рівня задоволеності освітою: рейтинг
українських вищих навчальних закладів «Компас» 285

Палійчук Т.В.

Розбудова університету світового класу
на основі критеріїв міжнародних рейтингів ВНЗ 290

Паянок Т.М.

Рейтингове оцінювання «Топ – 200 Україна» 296

Савенко О.В.,

Пустовських Є.С.

Значення рейтингів для ВНЗ України 301

Томіленко В.М.,

Заєць С.В.

Рейтинг ВНЗ від Монмолодьспорту України:
місце НУДПСУ серед вишів України 305

УДК 378.1:371.26

Я. Остапенко,
*старший викладач кафедри
статистики та математичних
методів в економіці НУДПСУ,
м. Ірпінь*

ОЦІНКА РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ОСВІТОЮ: РЕЙТИНГ УКРАЇНСЬКИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ «КОМПАС»

Рейтинг вищих навчальних закладів (ВНЗ) «Компас» – перший загальнонаціональний рейтинг, що відображає оцінку якості освіти випускниками й потенційними роботодавцями, ініційований компанією «Систем Кепітал Менеджмент» і Благодійним фондом Ріната Ахметова «Розвиток України» у рамках програми «Сучасна освіта».

Проект спрямований на визначення ВНЗ, навчання в яких має найбільшу практичну цінність і відповідає вимогам реального сектора економіки, а також гарантує випускникам надійні перспективи працевлаштування.

Кінцевою метою проекту є створення рейтингу ВНЗ України, спрямованого на об'єктивну й прозору оцінку практичної цінності послуг вищої освіти для студентів, відповідності освітніх послуг вимогам реального сектора економіки та надання випускникам надійних перспектив працевлаштування після закінчення навчання.

Методологічну й дослідницько-аналітичну роботу в рамках рейтингу виконує Київський міжнародний інститут соціології. Необхідний рівень прозорості рейтингу і його відповідність міжнародній практиці забезпечує Експертна рада проекту.

Рейтинг ВНЗ України «Компас-2012» розраховувався на основі спеціально розробленої методології, що враховує дані, отримані в результаті комплексу соціологічних досліджень. Протягом 2009–2012 рр. методологія рейтингу залишалася незмінною.

Моніторинг якості вищої освіти: досвід роботи, інновації, проблеми

Проведені дослідження в рамках проекту спрямовані на розробку рейтингу вищих навчальних закладів України III–IV рівня акредитації, які готують бакалаврів, фахівців або магістрів з таких напрямів спеціалізації:

- бізнес/економічні спеціальності;
- правознавство;
- інженерні/технічні спеціальності;
- інформаційні технології;
- архітектура/будівництво.

Дослідженню підлягають вищі навчальні заклади, що мають ліцензію на підготовку бакалаврів, фахівців, магістрів та відповідають таким критеріям:

- ВНЗ має III–IV рівень акредитації;
- ВНЗ не є філією або підрозділом іншого навчального закладу;
- ВНЗ здійснює підготовку бакалаврів, фахівців або магістрів за п'ятьма вищезгаданими напрямами спеціалізації (має студентів денної форми навчання).

Польовий етап дослідження «Рейтинг ВНЗ України «Компас-2012» проводився у січні–березні 2012 року.

Відповідно до мети дослідження його методологія передбачала вивчення таких цільових аудиторій:

- представників компаній-роботодавців;
- експертів;
- випускників ВНЗ, що беруть участь у рейтингу.

Проведене опитування репрезентативне для великих і середніх компаній-роботодавців, які відносять до одного із таких видів економічної діяльності (відповідно до «Класифікатора видів економічної діяльності»):

- оптова та роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту;
- обробна промисловість;
- виробництво електроенергії, газу та води;
- транспорт;
- фінансова діяльність;

- будівництво;
- операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам;
- добувна промисловість.

Підприємства відбиралися випадковим чином серед усіх підприємств, які звітуються за формою «№ 1 – підприємництво». У вибірці представлені підприємства різних форм власності. Опитування проводилося методом особистого інтерв'ю за місцем роботи респондента. У компаніях потенційними респондентами були керівники відділів кадрів та HR-відділів (менеджери з персоналу), а також керівники компаній. У перебігу польового етапу дослідження 2012 року було опитано представників 845 компаній.

В опитуванні експертів взяли участь представники провідних компаній, які до своєї діяльності постійно залучають фахівців певних напрямів спеціалізації, без яких діяльність цих компаній неможлива. Опитування проводилося методом он-лайн-опитування і, частково, методом опитування за допомогою електронної пошти та особистого інтерв'ю за місцем роботи респондента. Загалом, у перебігу польового етапу дослідження 2012 року було опитано представників 341 компанії.

Опитування випускників проводилося методом особистого і телефонного опитування. Для того щоб узяти участь у дослідженні, респондент мав відповідати таким критеріям:

- бути випускником 2006-2011 рр.;
- закінчити один із 232 ВНЗ, які брали участь у рейтингу;
- навчатися за одним із п'яти напрямів спеціалізації;
- навчатися на стаціонарі;
- мати диплом бакалавра, спеціаліста або магістра.

У результаті реалізації цього компонента дослідження 2012 року було опитано 1 156 випускників із 232 ВНЗ, що брали участь у рейтингу.

При розрахунку рейтингу враховувалися такі критерії:

- *Задоволеність випускників ВНЗ отриманою ними освітою і можливістю застосувати його в трудовій діяльності.* Думка молодих спеціалістів (випускників ВНЗ 2006–2011 рр.) з приводу

Моніторинг якості вищої освіти: досвід роботи, інновації, проблеми

можливостей отримати затребувану освіту у ВНЗ, де вони проходили навчання. Включає такі аспекти, як оцінка практичної значущості навчання, сприяння ВНЗ працевлаштуванню випускників, досвід трудової діяльності випускників, задоволеність власним ВНЗ і визначення випускниками ВНЗ, що дають кращу підготовку в цілому.

- *Сприйняття роботодавцями якості освіти в українських ВНЗ.* Визначення роботодавцями українських ВНЗ, що дають випускникам кращу підготовку для роботи в їхній компанії.

- *Сприйняття експертами якості освіти в українських ВНЗ.* Визначення компаніями-експертами українських ВНЗ, що дають кращу підготовку для роботи в їхній компанії.

- *Співробітництво між ВНЗ і компаніями-роботодавцями.* Кількість компаній-роботодавців і експертів, які співпрацюють із ВНЗ.

Значення усіх індикаторів і критеріїв рейтингу нормувалися відносно до найбільшого значення: максимальному значенню присвоювалося значення 100, а решта значень розраховувалися як відсоток від максимального.

Результати рейтингу «Компас – 2012» наведено в табл. 1.

Такі рейтинги задоволеності освітньою послугою, як «Компас» здатні запустити дуже важливі механізми у сфері української вищої освіти. Позиція вишу в рейтингу «Компас» демонструє, наскільки одержувач послуги (роботодавець, випускник) задоволений рівнем наданих вишем компетенцій та навичок. Подібні рейтинги змушують виші орієнтуватися на показники якості навчання і попит на ринку праці.

Дуже важливо, щоб університети впроваджували системи самооцінки ефективності своєї діяльності, які дозволяли б співвідносити самооцінку із зовнішньою оцінкою якості освіти – державою, незалежними структурами, в тому числі європейськими, міжнародними, а також роботодавцями, випускниками.

Таблиця 1 - Результати рейтингу ВНЗ «Компас – 2012»

Рейтингова група	ВНЗ	Загальний рейтинговий бал	Задоволеність випускників ВНЗ отриманою ними освітою і можливістю застосування її в трудовій діяльності	Сприйняття роботодавцями якості освіти в українських ВНЗ	Сприйняття експертами якості освіти в українських ВНЗ	Співпраця ВНЗ і компаніями-роботодавцями
1	Київ – НТУУ «КПІ»	90	82	100	73	100
2	Київ – КНУ імені Тараса Шевченка	83	99	81	100	64
3	Київ - НУ «Києво-Могилянська академія»	43	94	28	47	39
3	Київ – ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»	42	60	41	43	37
10 (158 ВНЗ)	Ірпінь – НУДПСУ	7	65	1	1	0

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рейтинг українських вищих навчальних закладів за рівнем задоволеності освітою «Компас». Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yourcompass.org/ua/>